

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

társadalmi és közgazdasági hetilap.

A „Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület“ hivatalos közlönye.

== Megjelenik minden vasárnap ==

Előfizetési ár:

Egy évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr., egyes szám 10 kr.
Első retesli pénzek és reklamációk Hirschl N. könyvnyomdájába küldendő.

Felölös szerkesztő:

SINKOVICH ELEK

Kiadó: A Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztésig kötelemények a lap szerkesztésébe küldendő.

Hirdetési díj: 4 hasábos petit sor egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszöri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegdíj 30 kr. Nyilvántér petit sorára 25 kr.

A szőlők rekonstrukciója.

Országszerte bővegdződött a szüret s a miniszterium hivatalos jelentései szerint az ideai bortermés jönnek mondható Gazdaságilag óriási jelentősége van a szüretnek hazánkban. Az ország az idén nagy mennyiségű bort produkált és visz a piacra.

Pár év előtt a filokszeria pusztítása oly rohamosan terjedt, hogy nem is igen lehetett a védekezésre gondolni. Csak kevés gazda gondolt idejében a szénkénegezésre.

A szőlő soha se volt nálunk általános, rentabilis gazdasági ág, s az elpusztult szőlők rekonstrukciójára se igen gondoltak a gazdák. A szőlőföldből szántóföld lett s hozama tetemesen kisebb összeget képviselt. Az amerikai alapon való új ültetés költséges voltánál fogva nem lett népszerű, mert akik megpróbálták, nem sokra mentek vele.

Ily módon a hegyi szőlők nálunk luxus dolgokká váltak, a szőlőterületeket kivágták és parkot telepítettek rájuk, a régi módi présházak helyére díszes villák épültek s a hegy nyaraló-teleppé vált, hol volt árnyék, kényelem, játszótérek stb. — csak épen szőlő nem tennett. A paraszt szőlője pedig kukoricza, krumpli földdé vált s a pince veremmé formálódott.

Ekkor divatba jött a homoki szőlők létesítése. A szőlősgazdák fejszólva nézték az újítást s várták a mások sikereit. Ugyan mitéle bor teremhet a homokon? — kérdezték a gazdák s azzal érvelték, hogy sok helyen még a hegyeken se termett igazi jó bor.

Igy aztán jó ideig közönnyel viseltette a szőlősgazda a homokszőlők iránt, beleenyugodott a veszteségbe, mert hiszen terem buza elég, ha alacsony is az ára. A homoki szőlők telepítésével alaposan el is késtünk.

Ámde elkövetkezett az az idő, mikor a buza ára nagyon leszállott s a mezőgazdaság hozama rendkívül csökkent: az állattenyésztés és hizlalás is csak csekély hasznot hozott — s csak ekkor jutott a gazda eszébe a szőlő, mely a homoktalajon is szép jövedelmet hozott.

Néhány kiváló, előrelátó gazda nem is gondolkodott sokat. Belátta, hogy a szőlőtermelés sokkal jövedelmezőbb még a homoktalajon is a gabonatermelésnél. A bor nincs alávetve annyira a tőzsze ártolyamainak, a börzianerek manőverezéseinek, mint a gabona. Alkalmas homokterületen csakhamar megkezdődött a munka országszerte. Nagy része volt ebben a kormánynak is, mely nem igen kinnelt áldozatot, hogy a

gazdák előtt ennek a művelési ágnak minél több hívet szerezzen.

Ezek a szőlők most már teremnek is s el lehet mondani, hogy az ország jó bortermésének legnagyobb részét ezek adták.

Mégis aránylag nagyon kevés vidéken folyik a homokszőlő gazdálkodás. A nép még nem jött rá, hogy értéktelen homokterületeit szőlővel ültesse be. Legtöbbnek nincs rá költsége, de hiányzik szakértelme is. Pedig az egész országot bejárták a szakitanitók.

Azonkívül a nép irtózik minden újítástól s a csapások megrendítették bizodalmit.

A szőlős gazdának valóságos harcra kell folytatni a szőlő különféle ellenségeivel. A filoxera már csak a hegyi szőlőkben ellenség, de a perenospora, a gyökérgépenés és a lisztharmat már a homoki szőlőkön is nagycsapás, melyekkel szemben a védekezés igen nehéz. Másfelől az olasz borkok beözönlése, de főleg a gyártott borkok a szőlőművelést majdnem lehetetlenné tették; a költségeken előállított természetes borokat dekonkurálta a borkgyártás. Midőn pedig a hatóságok a borkgyárosok ellen razziait rendeztek — annak sem lett kellő eredménye, hanem az, hogy a borkgyártás nagyon megcsappant.

Ily körülmények között nem is számít

A „Muraszombat és Vidéke“ társasága.

Pályaudvaron.

Zalibongó nép a csarnokokban
Köztük mi is, szép kedvesem!
Könnyezve nézem édes arcod,
Készültem hangodat lessem!

Néhány percz még s nem látal többé,
A vasparipa elragad;
Szegény szívem bubánatával
Megint csak egyedül marad!

A csegettyűsző gyászharangként
Reszketteti meg bus szívem
Hogy többé nem szabad szivednek
Édes nyomodba lépni sem!

A kocsiba magam emellek!
Oly édes, édes a teher!
Itt ringatnának hű ölomben,
De menni kell, de menni kell!

Egy bucsucók, talán utolsó!
Utána egy szelid mosoly,
Pöttty hallik, busan viszálépek
S a vonat indul, zakatol.

A koci ablakán kibajlik
Még pillanatra alakod,

Felém távolból integetve
Egy ideig kendőd lebeg.

Takarja a vonatot aztán
A távol, mely egyszerre kék.
Vajjon nem vitte el szerelmed
Örökre a szárnyas kerék.

Varsányi Gyula.

Noémí.

Rendkívül érdekes bűnper foglalkoztatta nemrég a pestvidéki kir. törvényszéket. Egy megható dráma, melynek elbukott hősnője a „törvénylátó“ urakhoz fordult, kérve, hogy büntessék meg szigorúan egykori ideálját, aki őt könyörtelenül a gyalogszabta taszította.

Lakik Tétényben egy szegény özvegy asszony, a ki keserves munkával szerzi meg mindennapi kenyerét, de sokáig boldognak érezte magát, mert egy megbecsülhetetlen, drága kincset birt leányában, az alig tizenhat esztendő Noémiben. Jókédvű pajzán teremtés volt, aki csak hírből ismerte a bánatot, a szorvedést. Szépségének messzire híro ment, sokan megbámulták hosszan leomló szőke haját és tüzös, fekete szeméit. Nem egy fiatal ember kérte meg a kezét, de ő csak nem akarta oda hagyni özvegy édes anyját, akit a rajongásig szeretett.

Az egyszerű, de boldog családi életnek nem sokára egyszerre vége szakadt. Egy napon a déli vasut egyik jobbmódu kocsi vezetője állított be az özvegy asszonyhoz és kéreke kijelentette, hogy halálisan szerelmes Noémibe, nélküle élni nem tudna. A tétényi pályaudvaron látta egyébként a leánykát s csak nem tudja őt elfelejteni. Mindig csak ő var az eszében, ha ébren van, ha álmodik s azért szépen megkéri az özvegy asszonyt: adná neki a leányát. Van ám egy kevés vagyonkaja és kényelmesen megélhetnek.

Az özvegynek megtetszett az őszinte fiatal ember. Sokszor gondolt ő arra, hogy milyen jó volna, ha — mielőtt szeméit lecsukná — leányának nyugodt, jó életet biztosíthatna. Beszélgette Noémít, elmondta neki, hogy mit kíván a konduktőr és hozzáette, hogy ő nem volna ellene a házasságnak.

A piruló leányka nem adott határozott feleletet s mikor a fiatal ember megázóította, szegyenkezve kifutott a szobából.

A kocsi vezető másnap, harmadnap újra ott volt a szegényes viskóban és lassan-lassan elboldondította az ártatlan leányka fejét. Két hét múlva már epedve várta udvarlóját, később már szemrehányást tett neki, ha egyszer-kétszer elmaradt; szóval örömmel nyújtotta kezét a konduktőrnek. Megtartották az eljegyzést. Az özvegy asszony kitett magáért; nagy

Helyi, vármegyei és vegyes hírek.

— **Névmagyarosítás.** Pollák Pongrácz főszolgabíró nevét a király engedelmével „Pósfay“-ra magyarosította a ezuttal magyar nemességhez előnév is nyert. Az erre vonatkozó legkegyelmesebb engedély a Budapesti Közlöny f. hó 19-iki számában jelent meg s eképen szól: „Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán megengedem, hogy Pollák Pongrácz a muraszombati járás főszolgabírja, valamint törvényes gyermekei vezetéknevüket „Pósfay“-ra változtathassák és egyszersmind előnévezetnek és törvényes utódainak a „nagy- és kis-barokói“ előnévet díjmentesen adományozom. Kelt Bécsben, 1899. okt. hó 19-én. Ferencz József a. k. Gróf Széchyéni Manó s. k.”

— **Börtönvizsgálat.** Bezerédj István vármegyei főjegyző és Bárdossy László kir. ügyész mint az közig. bizottság kiküldöttjei f. hó 19-én a muraszombati szolgabíró és járásbírósgazdák történet megvizsgálatát és a látottak felett teljes megelégedésüket fejezték ki.

— **A „Muraszombati-járási általános tanítókör“** f. 1899. évi okt. hó 19-én Muraszombathatban, az állami iskola egyik tantermében tartotta őszi gyűlését. A rendkívüli érdeklődés mellett lefolyt gyűlésben kapcsolatban 7 tanítót névszerint: Takács R. István muraszombati állami, Vucskás Sándor urdombi állami, Hunyady Nándor kőhidai állami, Láng Ignácz barkerői állami, Kolossa Ferenc mezővári állami, Fliszár János tótkeresztúri ev. és Hány Lipót felső-calogányi ev. tanítókat 25 éves munködésük alkalmából, nem várt szép okázatiában részesítették. A gyűlés és ünnepély lefolyásáról az alábbiakban számolhatunk be:

Völgyi Ferencz elnök üdvözlővén a csaknem teljes számban megjelent tanítókat s a helybeli és a járás intelligenciájának a gyűlésen résztvevő, s a tantergő érdeklődő — színe-javát, beszédében áttér a gyűlés legfontosabb mozzanatára, a 7 tanítót 25 éves munködésének megünneplésére, Kondor Ferencz halmosi állami tanító, a kártársi szeretet melegétől áthatott szép beszédében méltatja az ünneplést tanítók érdemeit, majd Pollák Pongrácz járási főszolgabíró az összes jelenvölőket magával ragadó, lelkes szavakkal emlékszik meg a 25 év óta fáradozó tanítók munkásságáról, s köszöntést mond a tanítóknak. Kiemeli, hogy a járás vendégének megmagyarosításán kívül, ott találta őket minden kulturális és közigazdasági mozzalom munkáin között, büszkén utal arra, hogy épen járásunk az, melynek tanítói a vármegyében is egyis mint a magyar nemzeti állam ezme és magyar sz. terjesztői, valamint a nép általános műveltségi fokának emelői — kiváló hírnévként örvendenek. A lelkes ünnepzettel fogadott szónoklat után az egyik jubiláns Láng Ignácz barkerői áll. tanító köszöni meg a nem várt s valamennyitük nagy meglepett ünnepelést, de meg mint mondja annak jobban esett, mivel — nem keresték. Majd Takács R. István muraszombati áll. tanító vonakodással Pollák Pongrácz főszolgabíró ur és Kondor tanító-társai szavaira, melyekben által. alkotott eredményekről tesznek említést, kéri a fiatalabb tanító nemzedéket, hogy azt amit ők magukkal, fejlesszék tovább s ez lesz legkedesebb jutalmuk. Beszédtek még Hunyady Nándor kőhidai és Vucskás Sándor urdombi tanítók. A jubileumi ünnepély ezzel véget ért, áttértek a gyűlés prog-

rammjának letárgyalására. Bazsányi Mihály tanító a III. osztálybeli növendékekkel tartott a jegyzéskönyvből előadást. Sikertelt tanításáért köszönetet mondtak. Következett előnként jelentés: Kondor Ferencz a fogyasztási szövetkezetek fontosságát hangsúlyozza s próbákban is rendelt nagyobb mennyiségű tanszert és könyveket. Caiszáné Olasz Terka muraszombati áll. tanítónő szépen stílyzást értekezést olvasott fel a „Haza“ fogalmáról. Megjelentek. Az indítrányok kapcsán sok érdekes dolog került felszínre, így a tanítók nagyraeszmódosítandónak vélik a „Magyar nyelvi alap“-ból történeti jutalmazások módozatát s ennek megváltoztatására memorandumot óhajtnak benyújtani. S. relemesnek találják a nagy jutalmak nyert tanítók is — a nagy differenciákat, továbbá, hogy a bizottság a nagy fáradságot igénylő alóbbi cztályok tanítóitól is ugyanolyan eredményt vár, mint a felsőbbektől s nem egezt az ugyanegy iskolánál működő hasonló tehetség és szorgalmu alóbbi osztályu tanítóit — 3-szorosan még helyezett tanítóitársának. Óhajtatandónak véli továbbá a járási kör, hogy ne június végén, hanem május elején történjen az iskolák megvizsgálása, hogy a hegyvidék felekezeti tanítóit is belevonassanak a versenybe, hol a nagyobb gyermekek éves végű máj őrizni kénytelenek. Sok és nagyon érdekes vitaközlések után egy 4 tagból: Vucskás Sándor, Takács R. István, Kondor Ferencz és Hunyady Nándor tanítókból álló bizottságot küldtek ki, kik az ajánlandó módosítás részletes kidolgozásával bízzák meg. — Gyűlés után társasádból volt a „Korona“ vendégülhöz, amelyen mintegy hatvanan vettek részt. A járásbeli tanítóknak és tanítóknak kívül ott láttuk Bezerédj István vármegyei főjegyzőt, nagy- és kisbarokói Pósfay Pongrácz főszolgabíró, Horváth Pál ügyvédet, Sinkovits Elek és Dr. Kiss Elemér szolgabírákat, dr. Czippott Zoltán járás t. megyei főorvos, Török Ernő kir. közigyógyító néjv. Bodnár Endrét, Horváth Károly vilázdnavi közigyógyítót s még másokat. A banket igen kedélyes hangulatban folyt le s miután szemeszedést jót magyarkor ültek a fehér asztalok körül, magyar szokás szerint felköszöntötkben sem volt hiány. Az első Takács R. István mondta a királyra, a mit a társaság állva hallgatott meg. Azután Pósfay főbíró a tanítókra. Kondor Ferencz a vendégekre, Bezerédj főjegyző a tanítókra és a főbíróra. Hanynádi Nándor Vlasics kultuszminiszterre mondtak lelkes hangú felköszöntőket. Beszédtek még Láng Ignácz, dr. Czippott Zoltán, Völgyi Ferencz stb. A kedélyes lakoma a késő délutáni órákban ért véget. Az ünnepeltekkel levélileg üdvözölték Dr. Károlyi Antal alispán és Halász Ferencz tanfelügyelő, kir. tanácsosok, melyek baránsy díjzenesélt találkoztak. Üdvözlő sorokat küldött még Augustich Pongrácz nyug. kir. jbró stb.

— **Stefánia kir. herozegnő völgyéné.** Lónyay Elemér gróf a mult héten áttért a protestáns vallásról a katolikus vallásra.

— **A király és a királyné mellezobra.** Az iparművészeti társulat a szobrászatot azzal akarja népszerűsíteni, hogy a jelesebb művészi reprodukcióban olcsó árú hozza forgalomba. Ujabbban a király és királyné mellezobrát hozza forgalomba, melyeknek eredetijét Zala György készítette a Park-Klub számára. A reprodukciók nem sokára elkészülnek.

hatnak a bortermelés nagy fellendülésére. A nép biztatására szorul, kecsesgető példák kelleneék neki, hogy tegye a szőlőt gazdaságában előkelőbb helyre, ne sajnálja töle a költséget és fáradságot.

Am a jó példa még mindig ritka, a körülmenyek nem kedvezőek, a példaadók küzdelmei nem biztatók.

Pedig mennyi alkalmas homokterület hever parlagon.

Hálás munkát végez az, ki a népet felvilágosítja a szőlőtermelés előnyeiről.

De azért minden jó arra mutat, hogy a szőlőtermelés — hála Istennek — nagy lendületet vesz s a szüretnek már a közel jövőben is nagy gazdasági jelentősége lesz s nem lesz aféle közönséges naptári terminus

Gyűjtünk

ERZSÉBET KIRÁLYASSZONYUNKNAK

Muraszombaton felállítandó emléksobrára!

(Folytatás.)

Adakoztat a következők:

D. Khál Elek Muraszombat, Mikola Sándor Budapest, 3—3 frt Németh Sándor, Kerécs Ferencz Budapest, Kolossa Margit Mezővár, 2—2 frt Ratz László Budapest, Berke János, Dr. Szilárd Lipót, Berke Lajosné Tótkeresztúr, Baczolics Józsefné, Horváth Sándor Bagonya, R. K. Muraszombat, 1—1 frt. Varga Endre Budapest, Mayer Ignácné Prosznyákai, Magyar Endre, Láng Terezka, Gnoth Etelka Tótkeresztúr, Benkő József, Lach István, Preisz Miksa, Nemes Vince Mezővár, Singer Károlyné Bagonya, Kerécs István Muraszombat, Singer Sándor, 50—50 kr. Kúzma Péter, Szábel János Mezővár, 30—30 kr. Kercsmár Iván Urizsek, Nagy Vilmos Tótkeresztúr, Malacsics Béla, Malacsics József Benedek, Rituper József aló, Bukvics József, Rituper Ádám, idősb Kúhár József, Czippott József, Mórcz István Mezővár, 20—20 kr. Csátr Mátyas 16 kr. Zelko Anna, Kúzma János, 15—15 kr. Benzik József 11 kr. Vitéz Mátyas, Rituper Miklós, Ernisz István, Obál József, Fartell Ferencz, Horváth Iván, Kardos Ferencz, Szocsics Iván, Nemes József Mezővár, Hujsz József, Kranyecz János Benedek, 10—10 kr. N. N. 3 kr. **Összesen 29 frt 30 kr.** Mult számban közölt **összeg 246 frt 93 kr. Összesen 276 frt 23 kr.**

lakomát csapott. Leölt egyetlen pulykáját, meg-takarított fillereit jó borokra költötte, aztán egy-két jó ismerősét is meghívta a lakomára.

Természetes, hogy a völgyéné a vacsora után is ott maradt a házában és mivel az özvegy nem sokat adott az etikettre, azt sem vette rossz néven, ha leánya és a völgyéné — mintha már meg volna esküdvé — csak úgy „kettacsakón“ maradtak.

A völgyéné korán reggel feljött a fővárosba ám alig esteledett, már jegyese karjai közt volt, aki kimondhatatlanul boldognak érezte magát. És egy ment nap nap után. A fiatal ember el-elbeszélgette Noémink hajmeresztő vasuti kalandjait, elábrándoztak a szép jövőről, midőn mint férj és feleség boldogan, megelégedetten fognak élni a fővárosban. Néha-néha felhívják majd magukhoz az özvegyet is, ellátogatnak a színházba, aztán — a mi fő — sokat fognak majd utazni. Hiszen „vasutasok“ lesznek és azoknak olcsó az utazás. Noémi úgy örült, ha völgyénére erről a rózsás szép jövőről beszélgetett vele.

Egy napon aztán elmaradt a völgyéné. Nem jött egy, két, három napig, nem jött többé sohasem. Hasztalan írogatott Noémi szemrehányó leveleket, hasztalan sirt, epekedett, a völgyéné nem mutatta magát. Hátba beteg? gondolta a jó özvegy asszony és elhatározta, hogy felrándul a fővárosba

és felkeresi a kocsivezetőt Noémi minden áron vele akart menni, de hát kire maradtána ház; ki főnéj meg naponként a riska tehenet; ki etetné Noémi galambjait? . . .

Egyedül jött fel az özvegy és bizony nem volt kedve visszamenni Téténybe. Mert olyan híreket hallott a völgyénényről, amelyek kétségbeesítették. Hogy az a kecsivetőt nős ember, sőt három gyermeke is van. És feleségének a tétényi kőfogórról még csak sejtelve sincs.

A jó asszonynak majd hogy meg nem szakadt a szive, mikor e hírek valódiságáról meggyőződött. Mit mond majd Noéminek? Nem fogja-e szegénykét megoltni a borzasztó újság? . . . Szomoruan, kisirt szemekkel tért vissza, kiméltlenül feludt otthonába.

Noémi türelmetlenül várt néha és amint meglátta édesanyját, birtelen zokogásban tört ki Oh, mert bizonyos, hogy rossz hírrel jön.

Meghalt, ugy-e?

Rosszabb annál: megcsalt!

És ragához ölelte a letört virágot, ő is keservesen sírni kezdett.

Oh édes Istenem! Én vagyok az oka mindennek! . . .

**

Egyszerű, de mélyen megható történet. Az

ügy oda került a pestvidéki kir. törvényszék elé, ahol csalás miatt fogták bűnperbe a szivtelen konduktort. De hát mit tehet a törvényszék? A törvényszék urak köve vannak a ridg paragrafusokhoz és ki kellett mondaniok, hogy a csábíté nem vonható bünteljogi felelősségre. Mert törvényeink értelmében a házassági ígért még nem csalás s mérthogy a konduktor anyagi kárt sem az özvegynek, sem leányának nem okozott; az eljárást megszüntette.

A kir. táblához került az ügy, s a tábla másképp fogta fel a dolgot. Igaz, hogy a házassági ígért magában véve még nem csalás, csakhogy a jelen esetben fenforoz az anyagi kár, mert a szegény özvegy asszony az eljegyzéskor nagy lakomát csapott, aztán valahányszor ellátogatott hozzá a vádlott, megvendégelte őt. És csalás miatt elrendelte a bűnvádi vizsgálatot a szivtelen csábító ellen . . .

— A letört virág pedig napról-napra hervad. Most már nemcsak hírből ismeri a bánatot, a szenvedést!

Szegény Noémi! . . .

Gutius.

— **Követésre méltó példa.** Ki ne emlékezne arra a végtelentlül kedves, szeretett alakjára itt a környékbeli urai társadalomnak, akit rendezte — „Matyi” bácsinak hívták. Elhunyt a mi Koczeth Mátyás barátunk, de hagyott maga után emléket, a mely nem pusztul, nem korlad el soha. Hazafias és nemesnéző lelkét mutatja meg végrendeletében, melynek egyik pontja így szól: „Én Koczeth Mátyás ezen vendédként szolgáltam, étem itt napjaimat, mint a magyar haza polgára; én látom szükségöt annak, hogy népjünk az anyaország nyelvét elsajátítsa, beszélje és vele boldoguljon. E szempontból a bellatinczi, cserekeszözi és tükse-szeri iskolák számára egyenkint 100, azaz egyszáz forinttal alapítványt teszek oly kikötéssel, hogy ezen tőkének megfelelő és törvény szerént kezelendő kamatot minden év karácsony ünnepejé alkalmából az iskolaszék gondokossága ossza szét a vend sju, de a magyar nyelvben szép sikert mutatott tanuló közt — érdem szerént.”

— **Figyelmeztetés.** A muraszombati gazdasági főok-egylet tóttaki falkolájából f. é. október 25-ől fogva és jövő tavaszal jól kifejlődött, erős törzsel bíró és koronára nevelt 2000 drb arany-pármén, 2000 drb canadai renet-alma, 700 db téli eszperna, 100 darab Mária Luiza, 60 darab Bosk kobakja és 60 drb Lamotte körte oltvány kerül eladásra. Ez oltványok ára gazdasági egyleteti tagokunkdarabonkint 15 kr, nemtagoknak 20 kr. Eldőgyéseket elfogad Takács R. István é. titkár, Muraszombatban és Vucskás Sándor falkolácsoló, Úrdombon. Tuljegyése esetén az oltványok a jelentekes sorrendje szerint fognak kiszolgáltatni. 15,000 sima Riparia szőlővessző is eladó, eoroként 7 frtjával. Eldőgyéseket elfogad az egyletlet titkára. Egyuttal figyelmeztetjük egyes-letnek tagjait, hogy tagdíjaikat f. év november hó 1-éig az irodánál feljessék, mert különben naptrára igényt nem tarthatnak. A választmány.

— **Letartóztatott rabló.** A felsőlendvai csendőrök letartóztatták Peltzer István kuzmai lakost, aki annak ellenére, hogy büntügyi vizsgálat alatt áll, kirabolta Zrinyi János kuzmai lakost, mikor az a korszamból hazatért. A rablót átadták a muraszombati kir. járásbírósnak, ahol büntársát, Skaper Miklóst is feljelentették.

— **Elaludt a korombán.** Bassa Ferenc vidorlaki lakos a minap Grácából hazaméret betért Lidia község korszambájába. Itt a bor mellett el is aludt a fáradt ember, de míg édesen horkolt, vizsálati Larber Tamás vidorlaki lakos ellopta a pénzét, óráját, kalapját, mindenét. A tolvajt följelentették a muraszombati kir. járásbírósnak.

— **Gyűjtőgató gyerekek.** Csekefa községben kigyuladt a minap Kókás János oda való lakos udvarán a szalmakazal, mielőtt azonban egészen a lángok martalékává lett volna, a tüzet lohalizálták. Kiderült, hogy a kazalt károsnak János nevű 8 éves fia és Lidia nevű 6 éves leánykja gyújtotta föl, mikor körülötte játszódtak. A gondatlan szülöket följelentették a muraszombati kir. járásbírósnak.

— **Elfogott vásári tolvajok.** Lutharics Ferenc és Novák Imre tótkeresztúri lakokok, kik minden nagyobb vásáron meg szoktak jelenni s a vásáron való jellemük rendszeren egyes kereskedők megkérődsával végződött, a napokban kéreke-rtültek. Megmótóztatásuk alkalmával igen sok, vásáron lopott holmit találtak birtokukban, a mit föltek elkoboztak, őket pedig átadták a muraszombati kir. járásbírósnak.

— **Rosenberg Lajos szabadlában.** A m. kir. kuria elrendelte Rosenberg Lajos, a vb. kisczelli takarékpénztár aligazgatójának szabadlába való helyezését.

— **Ellöpték mékhasok.** Lutharics István nemesdi lakos méheséből eddig ismeretlen tettesek elloptak 4 kas méhet. Lutharics kára 40 frt. A tolvajokat keresik.

— **Az alkalm ember.** Koncz József halmoz lakos meg szokta lenni, mikor mennek el szomszédjai hazról s hova rejtik a lakásuk kulcsát. Mikor aztán már biztonságban érte magát, szépen behatolt a lakásba és ellöptött minden értékes tárgyat. Legutóbb is két szomszédjától lopott el 12 frtnyi készpénzt, most azonban leleptözték az alkalm emberét s följelentették a muraszombati kir. járásbírósnak.

— **Vérgyógyászat** (Hämopatia). Tudomány és szakorvosban is feltűntetést kelt dr. Kovács J. főorvosi orvosnak ezen gyógyómódja, mely a modern kezelési rendszertől eltérően, sőt némely betegségekben azzal teljesen ellentétes felfogásból kiindulva gyógyít és bántulatos eredménnyel gyógyított számtalanszor oly esetben is, mikor a modern orvosi tudomány már leszámolt a beteg életére. Ez okból mindazon betegek figyelmét, kik a

nyáron hiába kerestek bajuk ellen enyhítést és gyógyulást, ezen sikeres gyógyómódra utalják. Dr. Kovács J. rendelő intézetét (Budapest, V. ker. Váci-kört 18. szám) tömegesen keresik fel mind-azok, akik asthima, köszvény, szív-, gyomor-, vese-, ideg- és agybántalmakban szenvednek.

— **A világ legnagyobb orgonája** Sidneyben van. Kétszázszor foromba került és három esztendő telt bele készítésébe. Az orgonának öt kviatürája van, százegevénygy regisztere és 8—9000 sípja, amelyek közül a legnagyobb hatvanégy méter hosszú. A fúvókat nyolcz léregejű gézmotor látja el levegővel. A teremben, amelyben az orgona föl van állítva, hateraz ember fér el.

— **Népszámlálás 1900 végén.** Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter az 1900 végén fogantatosított népszámlálásról törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé. A népszámlálás a magyar korona területén általános lesz és kezdődik 1901 január hónap 1-én és befejeződik 10-én. Az 1900 december 31 és 1901 január elseje közt levő éjféli időpontjában létező népességi állapotot kell összeírni. A népszámlálással egyidőjleg a köz- és magánépületek és a lakások összeírását, továbbá a kisipar körébe tartozó iparrávaltalok felszerelésének és termelési viszonyainak számbavételét is elrendeli a javaslat.

Közgazdaság.

Kilátások a jövő gabona áralakulásában.

A börze ugyan folytonosan csúri-csavarja a dolgát, a baissé és hausse folytonosan szemben áll egymással, a papirus buzával mindig rettentesen dobálóznak, azért kenyeret mégis abból a búzából lehet csak sütni, amelyek azon az lsten alóddól felhőten terem s ha ebből egyszer kevés van, csinálhatnak papirus buzát millió métermézsa szám, rak-tározhatnak a baissisták akár hógyan, mégis akaszt-hatják akár hógyan, mégis akasztják ideig-óráig a természetes áralakulást, a buza árát mégis csak a termés, a kínálat csak a kereslet nagysága szabályozza Megpróhálatk az idén is mindent, hogy az árakat lenyomják, elég alacsony nívón tartották is hosszú ideig, de elvégre is, mikor az egész világ 100—110 millió hektoliterrel kevesebb termet, mint tavaly, lehetetlenség, hogy alacsonyabb árak legyenek most, mint voltak azelőtt.

Ezen óriási termékevesleletet a világ ezideig nem, vagy csak alig érezte, mert nagy mennyiségű buza dovatott a világpiacra, de érezni fogja a hiányt hova-tovább fognak a készletek s különben ha korán arató államokban rossz eredményt fog adni az aratás, jövő tavaszal valószínűleg nagyon is magas árakat fogunk látni, annyival inkább, mert a mult évről alig figyelembe vehető készletek hozattak át s bizonyos, hogy a jövő évnek minden készlet nélkül megünn nekünk. Előre látható ebből, hogy a jövő aratás kezdetén meglehetősen nagy lesz a buza utáni kereslet s az fog jól járni, ki majd korábban jelenik meg a piacon.

Különben a magyar gazda a 9 forintos buza-áralakkal nagyon meg lehet elégedve; ilyen árak mellett, csanán arra kell törekednie, hogy minél többet termelhesen, hogy két szemek termeljen ott, ahol eddig csak egyet termelt. Különösen most kell e tekintetben a kellő lépéseket megtennie, mert az idei buzáhiány bizonyára egy-két évre kihatólag is magas nívón fogja tartani a buzaárakat. Meg kell ragadni tehát a kedvező alkalmat s elkövetni mindent, hogy a termés eredményeket megjavítsuk. E tekintetben már csak a tavasszal avatkozhatunk meg búzáink szorgos gyomlálásával, chilisalétrommal feltöltésgyázással, mely utóbbi eljárás csak kissé soványabb talajon is bántulatos eredményeket mutat fel.

Az idei aratás bár nem volt országunk minden részére kedvező, mégis nagy átlagban elmondhatjuk, hogy jó közepes termésünk van s a külföldnek is körülbelül 12—14 millió méstermézást adhatunk. Nem így van azonban a külföldön, ahol épen azon országokban és világrészekben volt rossz vagy gyenge termés, a melyek fölsegítekkel a világpiacozokat elárasztani szokták. Ez a körülmény ad tehát arra reményt, hogy az árak a jövőben csak javulni fognak, a mely körülménnyel szemben a gazdára kettős feladat vár, buzakészletét tartogatni, a mig elérkezik az eláddára a kedvező pillanat, másrészt a jövő aratást oly módon elő-készíteni, hogy menél korábban, minél több búzát arathasson.

Buja növényzet, osekély termés.

A tulbuja növényzet magtermése többnyire osekély szokott lenni. Bizonyítja ezt elegendőleg az idei buzatermés is, a mely sokhelyt tulbujsága miatt szorult szemet, ocsut, szóval mennyiségben és minőségben is nem kielégítő termet adott. De nem mindenütt volt ez így, csupán ott, a hol a talaj humuszban nagyon gazdag, ásványi alkotórészekben, különösen pedig foszforban, aránylag

szegény volt. Mig egyes vidékeken soha nem látott nagy termés volt, 16—18 mm. holdanként, addig más vidékeken, ott a hol a talajt kitűnően tartották és tartják, mindössze 4—5 mm gázos, szorult szemet arattak. S mind e körülménynek közvelelen oka a búzának tulbujsága ebből kifolyólag a megdőlés, a rozsla volt. Valóban gondolkozóban kell esnünk, hogy miért nem tett a megdőlés, rozsla mindenütt egyforma kárt, miért snjított csupán egyes vidékeket, s miért tört még egy és ugyanazon határban is különböző károkat.

Nézetem szerinte körülmények oka egyáltalán a talaj humusz mennyisége által befolyásoltatott; mennél humuszdagabb és foszforzegényebb volt valamely talaj, annál inkább megdült rajta a tulbuja buza és ellenkezéleg. Köztudomású dolog, hogy a bántalmak kövér, aránytalanul sok lumusz s aránylag kevés foszfor tartalmú földjei adták a legtöbb ocsut. Gyenge termés volt a dunántúli is, mert ezek a földek is kövérek a folytonos intenzív művelés és ből istállótrágyázás miatt. Ellenben az ország északibb részeiben, a kevéssé lumuszus s így legalább aránylag foszforban s egyéb ásványi alkotórészekben gazdagabb talajok bántulatos terméseket szolgáltattak. Itt is azonban a helyi talajok, nem pedig a völgyek adták a jobb terméseket, mert utóbbi helyeken a leömlött iszap-pó talajban a megdőlés és a rozsla károsította a búzát.

De hogy a talajnak ásványi alkotórészekben gazdagabb milyen mértékben gátolja a megdőlést és a rozsla elterjedését, azt leginkább bizonyítják az elmúlt évrbeni műtrágyázási kísérletek. Néhány gazdátársam volt szives adniat rendelkezésemre bocsájtni, melyeket, — mert nagyon tanulmányosok — ime itt közlök. Egy marosmenti birtokos ismerősöm, tavaly őszzel 46 kat hold buzát bearatott alá 100 mm. szuperfoszfátot szórattat ki. Learatott pedig 768 mm. búzát, vagyis 16 mm. k. holdanként. A szomszédos, de nem műtrágyázott területen búzája megdült, megrozsdásodott s arattott 5½ mm. szorult szemet, ocsut. Az előbbi táblán a kellő mennyiségű lumusz és a kövér időjárás mellett elegendő mennyiségű foszfor is állott a buza rendelkezésére, az erőteljes fűkődést s így elönt-állott a megdőlésnek és rozsdának, ellenben a második esetben a dus humusztartalom buja fejlődésnek indította a búzát, de a talajnak aránylag kevés foszfortartalma miatt a szár gyenge maradt, nem bírta el a nehezűl kalászt, megdült, a rozsla elhalmasodott rajta, a szem megszorult. Egy másik ismerősöm s szuperfoszfátot területéről arattott 14 mm. első osztályú búzát, a nem szuperfoszfátottról 8 mm. másodrendűt. De számtalan kísérlet lehetne itt felsorolni, a melyek mint azt bizonyítják, hogy a talajnak ásványi alkotórészeiben gazdagabb nagymértékben akadályozza a buza megdőlését s a rozsla fellépését.

Az elmondottakból tehát az következik, hogy a nagyon buja föld csak ugy adhat nagy terméseket, ha ásványi alkotórészekben nevezetesen foszforban is gazdag, ellenkezéleg a tulbuja, de erőtlen vetés megdül, rozsla lepi meg s szorult szemű kis termetű fog adni.

— **Az olvasás sasonja** következik be a jövő nyelvével, amely alkalmából melegen ajánlhatjuk kedvességünk figyelmébe a leggazdagabb tartalommal megjelenő, tehát napról-napra legtöbb olvasnivalót nyújtó Pesti Hírlapot. Ez a lap a magyar olvasó-közönség pártolását évek hosszú sora óta azzal igyekszik kiérdemelni, hogy vizuál legtöbbet ad az előfizetési díjért s azon kívül a magyar hírlapirodalomban példátlanul álló rendkívüli kedvezményekben részesíti következő negyedév előfizetői kapják meg a Pesti Hírlap karácsonyi ajánrdékál a Pesti Hírlap nagy naptráért az 1900. évre, mely különösen sok arczkép közlésevel lesz az idén érdeklődést kelteni, s legjobb szépirodalmi íróink műveit foglalja magába. Ezt a naptrát, melynek bolti ára 1 frt, minden előfizető teljesen díjtalanul kapja meg. De kapnak a Pesti Hírlap előfizetői minden hónapra külön kis jegyzék-naplót is, mely napi folyójegekre igen alkalmas. Megrendelhetik a Párisi Divat ezimű díszes képes hetilapot féláron, stb., stb. A külön kedvezményektől eltekintve is, egy lap sem éri ma ugy meg az arát, mint a Pesti Hírlap, mely naponkint 20—24, vasárnaponkint 32—40 oldal terjedelmével, teljesen fölöslegessé teszi egyéb olvasnivalók beszerzését a hosszú őszi és téli estékre, lévén benne politikán kívül — melyet szabadlelv, demokratikus szellemben legjelésebb publicistikán képviselnek a lapnál — gazdag szépirodalmi, tudományos és szórakoztató tartalom is. A jövő negyedben Werner Gyula

